

DAVID EN GOLIATH IN HET ASIELCENTRUM

DRIFT

Op dinsdag 5 september 2017 vroeg het Rode Kruis-Vlaanderen aan de Arbeidsrechtbank in Antwerpen of het een van zijn medewerkers van het asielcentrum Linkeroever mocht ontslaan. De medewerker, die ook vakbondsafgevaardigde is, had in de ogen van de organisatie een 'onvergeeflijke fout' gemaakt door de logo's van Rode Kruis en Fedasil te plaatsen op een pamflet dat bedoeld was om collega's op te roepen, op Wereldvluchtelingendag op te komen voor een humaner asielbeleid met bijvoorbeeld kortere procedures voor wachtende asielzoekers. Deze vluchtelingen worden vaak tot wanhoop gedreven, soms met automutilatie en zelfmoord als gevolg.

Dit is niet de enige zaak. Volgens de vakbond BBTK zijn door het Rode Kruis-Vlaanderen Humanitaire Diensten in 2015 en 2016 wel vijftig medewerkers plotseling ontslagen. Werknemers in de opvangcentra hebben het moeilijk, vinden dat zij door het management aan hun lot worden overgelaten, en vertrekken ook vaak uit eigen beweging.

Ik ben die dinsdag zelf naar de zitting in de rechtbank gegaan. Daar was het vooral het kinderachtige zelfmedelijden van het Rode Kruis dat mij opviel. De medewerker had de neutraliteit van het Rode Kruis geschonden, klonk het. De advocaat bleef naar mijn smaak maar doorjengelen over het pamflet, waarop overigens geen politieke boodschap te lezen was, en dat vóór de hetze uitbrak misschien een handjevol externe lezers had bereikt. Bovendien had de medewerker de logo's van Rode Kruis en Fedasil meteen verwijderd toen ze hierop werd aangesproken door haar overste.

De advocaat deed één voor één de zere plekken uit de doeken die de organisatie had opgelopen. Hij legde uit dat het Rode Kruis-Vlaanderen uit twee afdelingen bestaat: de Dienst voor het Bloed, waar talloze Vlaamse vrijwilligers uit edelmoedige overwegingen hun bloed afstaan, en de Humanitaire Diensten,

dat van Fedasil de opdracht heeft gekregen de opvang van asielzoekers in Vlaanderen te organiseren. Het pamflet had een 'rechtse' bloedgever wel eens tegen de borst kunnen stuiten. En het Rode Kruis wil 'rechts' niet te zeer tegen zich in het harnas jagen, want, zo zei de advocaat letterlijk, 'het is de hand die ons voedt'.

In juli 2009, ten tijde van de asielcrisis, sprak Rode Kruis-Vlaanderen heel andere taal. Toen maakte het wel een vuist tegen de regering, omdat de wettelijk voorgeschreven materiële opvang niet meer geboden werd, tenzij deze opvang door de asielzoeker in kwestie werd afgedwongen via de rechtbank. In de open brief klonk het als volgt: 'Dit is een beschamende situatie, die vanuit humanitair standpunt ontoelaatbaar is'.

Nu, twee regeringen later, laat Rode Kruis-Vlaanderen een ander geluid horen, namelijk dat het 'naleven van het neutraliteitsbeginsel zeer belangrijk is' en dat het 'overduidelijk is dat de vluchtelingenproblematiek in België, alsook in de rest van Europa, een gevoelige thematiek is die vaak polariseert' en dat dit 'nog meer voorzichtigheid vraagt'.

Rode Kruis-Vlaanderen lijkt een bocht van 180 graden te hebben gemaakt en nu trouw het asielbeleid uit te voeren zonder enige openlijke kritiek. Is het niet terecht te stellen dat Rode Kruis-Vlaanderen daarmee verzaakt aan misschien wel het belangrijkste van haar beginselen, namelijk dat van menselijkheid? Want de organisatie sluit haar ogen voor de humanitaire noodsituatie in de opvangcentra ten gevolge van de lange asielprocedures.

Eén ding zou ik, als ik de kans had, nog aan de advocaat willen vragen: als het Rode Kruis-Vlaanderen werkelijk zo gebrand is op zijn neutraliteit, waarom is de CEO van het Rode Kruis-Vlaanderen dan aanwezig op N-VA-aperitiefjes?¹ En waarom steunt deze CEO dan, niet op persoonlijke titel, maar vanuit zijn beroepscontext, het boek van N-VA-minister Theo Francken?²

Tot slot nog enkele gedachten over *de betekenis van* dat logo, met Naomi Kleins *No Logo* in gedachten. Wat betekende het logo voor de medewerker op het moment van verzending van het pamflet? En wat betekent het logo voor het management? Met de logo's adresseerde de medewerker het pamflet aan de werknemers van het Rode Kruis en Fedasil. Het logo was dus een herkenningspunt, een gemeenschappelijke noemer. Het betrof dus *de identificatie van een gemeenschap*. Bij hen zal het logo waarschijnlijk *de affectieve kant* van de arbeidspraktijk oproepen: de centrale motivatie (opkomen voor kwetsbaren, humanitaire hulp bieden aan gekwetsten), én de passies – de arbeidsvreugde én de frustraties. De betekenis van het logo is voor de werknemer alleszins *tot stand gekomen op de werkvloer*. Maar de betekenis van het logo is voor het management van de organisatie niet ontstaan op de werkvloer, *maar op kantoor*. Het logo fungeert daar, als ik op

de woorden van de advocaat mag afgaan, als een borgpen om de zekerheid te waarborgen dat er een bepaalde hoeveelheid inkomsten wordt gegenereerd. Met de kracht van de humaniteit dreigde die pen te worden losgetrokken: hij moest er gauw weer terug in.

Hoe zit het met die inkomsten? Burgers doneren gratis bloed, dat door het Rode Kruis voor ruwweg 70 miljoen aan ziekenhuizen wordt verkocht. Andere bedrijven klagen hierbij overigens over de monopolypositie die het Rode Kruis inneemt. Bovendien krijgt de organisatie ook subsidies van de overheid. Uiteraard worden er goede dingen gedaan met al die inkomsten – in totaal zo'n 145 miljoen. Zo gaat er 30 miljoen van naar de opvang van asielzoekers. Maar hoe zit het met de werkingskosten? Daar heerst toch enige onduidelijkheid. Zowel intern als extern is het Rode Kruis-Vlaanderen gevraagd inzicht te geven in de hoogte van de persoonlijke salarissen. De organisatie weigert herhaaldelijk openheid van zaken te geven.

Op dinsdag 12 september oordeelde de rechter dat de medewerker niet ontslagen mocht worden, aangezien het ging om een éénmalige, niet zwaarwichtige fout. In het vonnis werd ook verwezen naar de oprechtheid en goede bedoelingen van de medewerker. Het is momenteel afwachten of het Rode Kruis in beroep zal gaan, zoals het op de radio had aangekondigd.

1 <https://zwalm.n-va.be/nieuws/Aperitiefgesprek-Philippe-Vandekerckhove>

2 <https://www.n-va.be/persbericht/bart-de-wever-noemt-migratieboek-francken-en-smeyers-ontluisterend-en-pleit-voor-actieve>